

Vele factoren bepalen uiteindelijke prijs van diesel aan pomp

Wat bepaalt de bran

De dieselprijzen aan de pomp naderen opnieuw recordniveaus, terwijl de olieprijs nog onder de recordprijs van zo'n 150 dollar per vat noteert. Hoe kan dat? Deze vraag leeft onder veel consumenten én professionele weggebruikers.

DOOR MICHEL ARENDSE

Om de dynamiek achter de uiteindelijke pompprijs te begrijpen, is het goed om te beginnen bij het begin: de prijsvorming van ruwe olie. Olie wordt verhandeld door middel van termijncontracten (*futures*) op financiële beurzen. Er bestaan verschillende olieclassificaties, in Europa is de meest bekende en verhandelde oliesoort de Brent Crude (Noordzee-olie). Europese raffinaderijen verwerken echter een grote variëteit aan oliesoorten, die vanuit de hele wereld afkomstig kunnen zijn. De oliemarkt kenmerkt zich door een groot aantal verschillende partijen die op deze vrije wereldmarkt actief zijn. Een fysiek vat olie kan tientallen keren van eigenaar zijn verwisseld voordat deze daadwerkelijk terecht komt in het raffinageproces. Overigens zijn er ook veel speculanten actief op de markt voor ruwe olie.

Arabische wereld

De uiteindelijke olieprijs komt tot stand door de wet van vraag en aanbod. Marktpartijen houden de wereldwijde geopolitieke ontwikkelingen en economische indicatoren nauwlettend in de gaten en reageren hier onmiddellijk op. Eerder dit jaar kende de olieprijs bijvoorbeeld een sterke stijging als gevolg van de onrust in de Arabische wereld en het grotendeels wegvallen van de productie in Libië. In korte tijd doorbrak de olieprijs toen opnieuw de grens van 100 dollar per vat, een olieprijs die na het uitbreken van de kredietcrisis in 2008 geruime tijd uit zicht was verdwenen. Daarnaast kan het weer een rol spelen, een strenge winter zorgt bijvoorbeeld voor een toename van de vraag naar olie. Ook heeft de OPEC nog altijd een stevige vinger in de pap en kan zij productiebeperkingen instellen om de olieprijs te beïnvloeden. De invloed van individuele private oliemaatschappijen op deze markt is relatief gering. Zo produceert BP dagelijks zo'n 3,3 miljoen vaten ruwe olie, wat neerkomt op iets minder dan 4 procent van het wereldwijde aanbod van aardolie.

Omgerekend in euro's

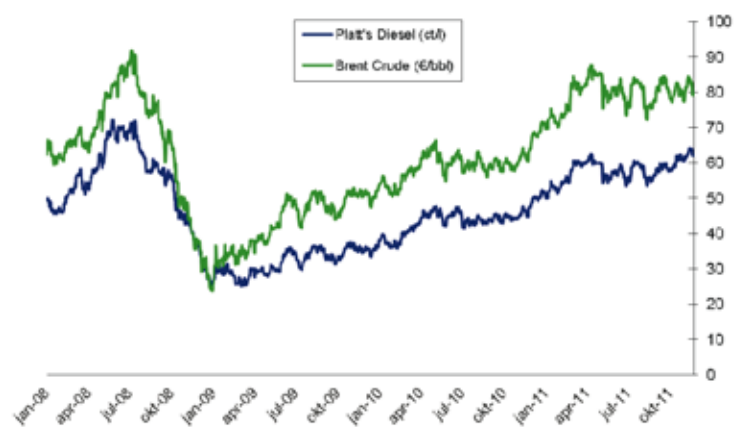
Olie wordt verhandeld in dollars. Voor Europeanen

dstofprijzen?

Grafiek 1 - Prijswontwikkeling Brent Crude in zowel dollars als in euro's per vat

Grafiek 2 - Correlatie tussen Platt's prijzen voor diesel en prijs van ruwe olie

speelt daardoor dus ook de dollar/euro wisselkoers een rol van betekenis. De invloed hiervan wordt geïllustreerd met grafiek 1, die de prijswontwikkeling van de Brent Crude in zowel dollars als omgerekend in euro's per vat weergeeft over de afgelopen jaren. Het valt onmiddellijk op dat de olie genoteerd in dollars nog een stukje verwijderd is van haar recordprijs uit 2008, terwijl de olieprijs omgerekend in euro's zich momenteel praktisch op het oude recordniveau bevindt. De euro-crisis heeft het afgelopen jaar geresulteerd in een dalende eurokoers ten opzichte van de dollar. Doorgaans heeft een stijgende dollar een drukkend effect op de olieprijs genoteerd in dollars, omdat de grondstof hierdoor duurder wordt voor handelaren die andere valuta gebruiken. De olieprijs speelt uiteraard een belangrijke rol bij de prijsvorming van de afgeleide producten van olie, zoals diesel. Toch is, in tegenstelling tot wat veel mensen denken, de dieselprijs niet rechtstreeks gekoppeld aan de prijs van ruwe olie.

Dieselprijs

Er zijn meer factoren die een rol spelen bij de totstandkoming van de dieselprijs; de aanwezige dieselvoorraden en beschikbare raffinagecapaciteit bijvoorbeeld. Voor diesel bestaat dan ook een eigen marktnotering die wederom het resultaat is van vraag

en aanbod. Deze marktnotering staat in oliewereld ook wel bekend als de 'Platt's notering', vernoemd naar het bedrijf dat voor de diverse geraffineerde producten dagelijks marktprijzen publiceert. De schommelingen van de Platt's notering vormen de basis voor prijswoluctuaties aan de pomp. Vooral op langere termijn bestaat er een sterke correlatie tussen de Platt's prijzen voor diesel en de prijs van ruwe olie, maar op korte termijn geldt dit in minder sterke mate. Dat is terug te zien in grafiek 2, waarin beide referenties tegen elkaar zijn afgezet. Andere kosten die direct gerelateerd zijn aan de productprijs en daarmee van invloed zijn op de uiteindelijke pomprijs bestaan onder andere uit de kosten voor de verplichte bijmenging van biobrandstoffen en de transportkosten om de brandstoffen van de raffinaderij naar de brandstofdepots te vervoeren. Vanaf deze over het land verspreide depots worden de brandstoffen vervolgens per tankauto gedistribueerd naar de tankstations.

Reinigende werking

Ook voegt BP speciale additieven aan haar brandstoffen toe om de eigenschappen te verbeteren. Dit additievenpakket bevat bij diesel onder meer een anti-schuim toevoeging en heeft daarnaast een reinigende werking op de motor. Uit de brutomarge moeten alle kosten

worden betaald die worden gemaakt nadat het product het brandstofdepot heeft verlaten. Zoals investeringen in tankstations, exploitatiekosten en pompkortingen voor consumenten en houders van tankpassen. Netto blijven er uiteindelijk enkele centen marge per liter over voor BP. Het grootste deel van de uiteindelijke pomprijs bestaat echter niet uit de kale productprijs of de marge voor een oliemaatschappij, maar uit accijnzen en BTW.

Accijnzen en BTW

De accijns bestaat uit een vast bedrag per liter, terwijl de BTW-heffing afhankelijk is van de hoogte van de pomprijs (19% tarief). Jaarlijks wordt de accijns per 1 januari geïndexeerd, ofwel aangepast aan de inflatie. Daarnaast kan de overheid besluiten tot een additionele aanpassing. In de regel gaat het dan om een verhoging. Per 1 januari 2012 staat echter vooralsnog enkel een indexatie gepland. De Nederlandse brandstofaccijnzen behoren tot de hoogste van Europa, de gemiddelde pomprijs bestaat voor meer dan de helft uit accijnzen en BTW. Meer informatie over BP en haar activiteiten op de transportmarkt staat op de website www.bp.nl/zakelijk.

Auteur is werkzaam bij BP Nederland